

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel
Parshat Devarim – Shabbat Chazon 5785

Shabbat Times

19:18 20:17

Issue 94

In memory of Yisrael Natan ben Avraham Chaim Rosenfeld who fell
defending Am Yisrael thirty days ago. May Hashem avenge his blood!

The book of Devarim opens with Moshe chastising the people as he prepares to pass on from this world. Before going up the mountain to die, Moshe reminds the people of all of those times that their fathers had questioned, doubted, and even rebelled against Hashem. Indeed, it was because that generation sinned against Hashem in the desert that the trip that should have taken mere days, took instead forty years! Hashem swore that the generation that sinned against Him would not merit to enter into the promised land, thus requiring forty years for the generation to die off slowly.

Although Moshe is now speaking to the next generation, who themselves had not committed the aforementioned sins, He nevertheless felt the need to chastise them so that they would not succumb to similar failures after Moshe was no longer among the living. The Torah makes note of the timing of Moshe's rebuke to the people. "And it was in the fortieth year... that Moshe spoke these matters to the children of Israel, as Hashem commanded him to do, after he (Moshe) had smote Sichon the king of Emori and Og the king of Bashan. It was on the banks of the Jordan in the land of Moav that Moshe began articulating to them saying..."

Rashi takes note how Moshe waited until he defeated these two mighty kings and moved into their lands by the Jordan, and only then rebuked the people of their past misdeeds. Why did Moshe feel the need to wait until now? Rashi explains that Moshe needed to wait until they entered a bit of the land of Israel, (the east of the Jordan which was given to Gad and Reuven), for had he rebuked them before they reached the lands of Sichon and Og, they would have said, "Who is this guy that we should listen to his rebuke? What has he done for us that He feels he has the right to give us mussar?!" Therefore Moshe waited until he earned "credit" with them. He conquered Sichon and Og and brought the people to the outer edges of Eretz Yisrael.

Now that he has brought this accomplishment to them, He can admonish and discipline them before he dies.

This Rashi is difficult to understand. Weren't these people the recipients of daily kindness from Moshe? Didn't they realize that the manna which came down every day, along with the other daily wonders, was all given to them in Moshe's merit?

The answer is that they were so used to the daily miracles, they began taking them for granted. They even complained against the manna that it was a strange food that was absorbed and not excreted!

We see from Rashi an empirical truth. We have a very short memory span. Our ability to recognize and to remember the good in our lives is soon forgotten. Yes, we appreciate miracles and achievements when they are happening, but they are quickly forgotten.

Moshe knew he needed to perform some new miracles to command their attention and their gratitude. The miracles of yesterday are yesterday's news. Yesterday's miracles no longer held their attention and were soon taken for granted.

A telltale sign of a Jew is his ability to recognize good and to be appreciative of that good, whether it is coming from Hashem, a spouse or a friend. But even more challenging is the ability to **remember** the good and to continue being grateful to the benefactor of that good.

We are approaching Tisha B'av when we lost our Holy Temple because we took it for granted and failed to appreciate the role it played in our lives. Although it is hard to long for something we have never experienced, we can start rebuilding by learning to cherish the good that we have in our lives. If Hashem sees that we no longer take for granted what we **do** have, maybe He will deem us deserving to receive what we haven't had in two thousand years, our Holy Temple!

Tisha Bav- The Source of All Pain Rabbi Isaac Bernstein

In Kinnah 24, Rav Elazar Hakalir writes that every year, we are meant to offer a "mispeid chadash," a new eulogy, for the destruction of the Beis Hamikdash. But how can we offer a new eulogy? It's a very old story! We know the Gemaras, the Midrashim, the history. What could possibly be said that hasn't already been said over the past two millennia? There's a Midrash that tells about Rabban Gamliel. A woman who lived in the same courtyard as him had lost her son. She cried all night. When Rabban Gamliel heard her weeping, the Midrash says he remembered the destruction of the Beis Hamikdash and cried with her the entire night. Two questions come to mind. First, what does her personal tragedy have to do with the Churban? And second, can we really say they were "crying together"? If someone visits a mourner and starts talking about their own personal suffering, we wouldn't call that empathy—we might even say it's insensitive. To understand this Midrash, we have to understand something deeper: all the tragedies that have befallen the Jewish people throughout history are not isolated events. They are all outgrowths of the Churban Beis Hamikdash. They are not scattered dots on a timeline—they are branches from the same root. On Tisha B'Av, when we recite Kinnos, we speak not only of the destruction of the Temple, but also of the

Crusades, the Inquisition, the Holocaust. These events didn't occur on Tisha B'Av. So why mention them? Is this just a day to mourn "bad things"? The answer is no. These are not separate tragedies. They are all part of one long, ongoing story: the story of a world without the Shechinah, a world without the Beis Hamikdash. When Rabban Gamliel heard that mother's cries, he understood that this wasn't just her tragedy. It was our tragedy. It wasn't just a moment of personal grief—it was another echo of the Churban. And so, when he cried over the Churban and she cried over her son, in truth, they were crying over the same loss. What, then, does Rav Elazar Hakalir mean when he says we must write a new eulogy each year? He means that the suffering we've experienced from Tisha B'Av to Tisha B'Av is not disconnected from the Churban. Every tzarah that befalls our people, every fresh grave, every headline filled with sorrow, is another eulogy for the Beis Hamikdash. Tisha B'Av is not merely a memorial day for what happened 2,000 years ago. It's a day on which we realize that the pain we feel today, in our personal and national lives, stems from the same root: the absence of Hashem's Presence in our world in a revealed and tangible way. May Hashem finally wipe away the tears of Am Yisrael and bring an end to all suffering with the rebuilding of the Beis Hamikdash, bimheira b'yameinu.

RA'ANANA COMMUNITY KOLLEL

Torah Bytes

A weekly Dvar Torah on the Parsha by Rabbi Dovid Horwitz
and the Rabbanim of the Ra'anana Kollel
Parshat Devarim – Shabbat Chazon 5785

In memory of Baila bat Yisrael a"h, mother of Paul Maurice on her yartzheit

Shabbat Times

19:18 20:17

Issue 94

Ask the Rabbi

Rosh Beit Midrash: Rabbi Shabtai Yogel

For questions: **0584810910**

Q&A – Havdalah When Tisha B'Av Falls on Motzei Shabbat

 Q: How do we perform Havdalah this coming Saturday night?

A: If Mashiach hasn't arrived by then, we recite the havdala prayer, Ata Chonantanu, during the Maariv Shemonei Esrei as usual. However, Havdalah over wine is postponed until Sunday night, after the fast ends.

 Q: Can we break the fast before making Havdalah on Sunday night?

A: No, you must wait until Havdalah is recited over wine to eat or drink – except for plain water, which is permitted beforehand. This is helpful for those who feel weak, like women at home waiting for their husbands to return from shul.

 Q: What about women who don't attend Maariv – can they do melacha (work) after Shabbat?

A: Yes – but they must first say: "Baruch HaMavdil Bein Kodesh Lechol", which fulfills the basic obligation of Havdalah in speech and permits melacha afterwards.

 Q: What about someone who is not fasting for medical reasons – when should they make Havdalah?

A: They should perform full Havdalah on Saturday night before eating. If they wait to eat until Sunday, they can delay Havdalah until then. Others may fulfill their obligation by hearing that Havdalah.

 Q: What's different about Havdalah on Sunday night after the fast?

A: It's a shortened version: Begin with Borei Pri HaGafen and then HaMavdil Bein Kodesh Lechol. We do not recite the introductory verses and there is no Besamim or Borei Meorei HaEsh.

 Q: Do we say Borei Meorei HaEsh and use spices this week?

A: We say Borei Meorei HaEsh in shul after Maariv on Motzei Shabbat before reading Eicha. Besamim is not used at all this week.

 May this fast be transformed into joy and celebration, speedily in our days.

He Said Shema – And They Got Out of Bed

Rabbi Moshe Ariel Margi

This is probably the most well-known story about the Ponovezher Rav. During the destruction of European Jewry, there were hundreds of Jewish children hidden in monasteries – innocent souls, pure and holy, surrounded by a sea of falsehood. And the falsehood won.

Within a short time, most of them had forgotten where they came from and blended in completely with the other children in the monastery.

After the Holocaust, the Ponovezher Rav would go from monastery to monastery, introducing himself as a messenger of the entire Jewish people – sent to bring these children back to their roots, "on behalf of their parents."

Just because a child's father and mother were burned doesn't mean the soul of the child must also be lost.

In every place he visited, the nuns would give him blank stares:

"We have no idea who is Jewish and who isn't. The documents were 'lost.' The manager just happened to be replaced yesterday.

Yes, of course we'd love to help. But unless the rabbi can identify them himself – there's really nothing we can do."

The Ponovezher Rav would ask for just two minutes.

He'd request to enter the children's room right before bedtime – after the kids were already in bed. Just imagine the scene: A large, quiet room. Dozens of freshly bathed children lying calmly in bed.

All silent. All looking the same – no way to tell them apart.

And then, in walks a man in strange clothing.

He walks to the center of the room, covers his eyes with his right hand,

and says in a loud voice:

"Right hand over your eyes, and let's accept the yoke of Heaven:

Shema Yisrael Hashem Elokeinu Hashem Echad.

Baruch Shem Kevod Malchuto l'Olam Va'ed."

"Mama!" "Tatte!"

A pure child rises from the corner of the room.

Another begins to cry.

A few run toward him.

One more pure soul remembers where it came from – and where it truly belongs. All it took was clearing away the dirt to reveal the diamond underneath.

That's how the Ponovezher Rav gathered one child, and then another, and another. Because nothing was needed – only to remind them.

This story is our story. So much time has passed.

We have no father. No mother. No Beit HaMikdash. No prophets.

We've forgotten everything.

We are pure children in a sea of lies – and we've started to believe this is our place, that this is where we belong.

And all we ask... is that Hashem come to us, and remind us.

That He come and say: Shema Yisrael Hashem Elokeinu Hashem Echad.

That's all we want. "From Your place, our King, appear..."

And we promise Him – that on the day He does that, we will rise from our beds, run to Him, and cry out: "Abba... we missed You so much."

Because we cry not only for what was lost.

Not only for the Beit HaMikdash.

We cry for ourselves.

And we ask: "Why do You forget us forever, abandon us for so long?

Return us to You, Hashem – and we shall return.

Renew our days as in the beginning."

בס"ד

In memory of Rose Friedman, Reizel bat Asher a"h on her 2nd yartzheit
and Sarah Edel bat Eliyahu Besser a"h on her yartzheit

Torah Bytes

דבר תורה שבועי מפי רבני הכולל הקהילתי ברעננה
פרשת "דברים" - שבת חזון "התשפ"ה

זמני השבת

19:18 20:17

גליון 94

שאל את הרב ראש בית המדרש הרב שבתי יגל שליט"א לשאלות 0584810910

שאלה: מי שאינו צם מסיבה בריאותית - מתי יקיים את מצוות ההבדלה על כוס יין?
תשובה: מי שאינו צם יש לו לקיים את מצוות ההבדלה במוצאי שבת כרגיל (ואם בלילה מצער עצמו עם הציבור ואינו אוכל ושותה יעשה את ההבדלה ביום קודם אכילתו) וגם בריאים הצמים יכולים לצאת ידי חובה בהבדלה זו, ולא יצטרכו לשמוע הבדלה שוב במוצאי הצום.
חולה העושה הבדלה במהלך הצום - יעשה את ההבדלה על מיץ ענבים דווקא (לא על כוס יין, ולא על 'חמר מדינה').

שאלה: כאשר מקיימים את מצוות ההבדלה במוצאי הצום - עושים הבדלה כרגיל כמו בכל מוצאי שבת?
תשובה: לא. ההבדלה במוצאי הצום היא הבדלה מצומצמת יותר, כמו ההבדלה שעושים במוצאי יום טוב.
מתחילים ישר עם ברכת 'בורא פרי הגפן' (ללא פסוקי הברכה וההצלחה שיש בתחילת ההבדלה) ולאחר מכן ישר מברכים את ברכת ההבדלה (המבדיל בין קודש לחול) ללא ברכת 'בורא מאורי האש' וברכת הבשמים.
כמו כן אין צורך למלא את הגביע עד שהיין יישפך כבכל מוצאי שבת.

שאלה: אז לא מברכים כלל ברכת בורא מאורי האש וברכת הבשמים במוצאי שבת זו?
תשובה: את ברכת בורא מאורי האש מברכים בבית הכנסת במוצאי שבת קודם קריאת מגילה איכה, ואת ברכת הבשמים אכן לא מברכים כלל לא במוצאי שבת, ולא במוצאי הצום. ונזכר בעז"ה שהצום החמישי ייחפך לששון ולשמחה ולמועדים טובים לכל בית ישראל.

שו"ת בעניין מצוות ההבדלה כאשר תשעה באב חל במוצאי שבת / ראשון
שאלה: היאך מקיימים את מצוות ההבדלה במוצאי שבת הקרובה?

תשובה: אם לא נזכה לביאת משיח צדקנו עד אז, הרי שאת מצוות ההבדלה בתפילה (באמירת 'אתה חוננתו') נקיים במוצאי שבת כרגיל, אולם את מצוות ההבדלה על כוס יין, נדחה - עקב הצום - למוצאי תשעה באב - יום ראשון בערב לאחר סיום הצום.

שאלה: האם במוצאי הצום נוכל לשבור את הצום קודם ההבדלה או רק לאחר ההבדלה?

תשובה: מאחר ובצאת הצום חלה מצוות ההבדלה על כוס יין, ואסור לאכול ולשתות קודם הבדלה, יוצא אם כן שאין אפשרות לשבור את הצום אלא רק לאחר קיום מצוות ההבדלה.

אמנם - כוס מים - מותר לשתות קודם ההבדלה.
ולכן מי שקשה עליו הצום, יכול לשתות כוס מים בבית הכנסת לאחר תפילת ערבית וסיום הצום עוד קודם שיגיע לביתו ויעשה 'הבדלה', והוא הדין לאישה שנמצאת בבית וקשה לה להמתין עד שבעלה יחזור מבית הכנסת ויעשה הבדלה.

שאלה: נשים שלא באות לבית הכנסת ולא מתפללות ערבית במוצאי שבת - היאך יהיו מותרות בעשיית מלאכה לאחר צאת השבת?

תשובה: יש לעורר את הנשים שמאחר ובמוצאי שבת זו דוחים את ההבדלה על כוס יין ליום ראשון בערב, ומאחר ורוב הנשים לא מתפללות ערבית ולא אומרות 'אתה חוננתו' בתפילה, הרי שהן צריכות לומר לאחר צאת השבת - 'ברוך המבדיל בין קודש לחול' ובכך יקיימו את מצוות ההבדלה באמירה בעלמא וממילא יהיו מותרות בעשיית מלאכה.

האור שבתשעה באב

הרב משה אריאל מרגי שליט"א

אחת ההלכות בתשעה באב היא פלא ממש.

"אין אומרים תחינה ערב תשעה באב במנחה, משום דאיקרי מועד." [שולחן ערוך תקנב סעיף יב]. תשעה באב זה 'מועד'.

אבל אם קוראים את כל הפסוק שקורא לתשעה באב מועד - מגלים פסוק קשה: "קָרָא עָלַי מוֹעֵד לְשָׁבֵר בְּחוּרִי" [איכה א טו]. בגלל כזה מועד לא אומרים תחנון? ההסבר המקובל שבפסוק הזה נרמז משהו, שבמהרה יבנה המקדש ותשעה באב יהפוך ליום שמחה - מועד. לכן לא אומרים תחנון.

אבל כל מי שנכנס לבית הכנסת בתשעה באב לא מרגיש כך. כל מהות היום של תשעה באב זה שיש יום אחד בשנה שבו מתמקדים רק באבל בחוסר ובגלות - לפחות עד חצות היום. שהרי אפילו את פסוקי הנחמה של "ובא לציון" אנחנו משמיטים. אז לומר שיש כאן אמירה של נחמה - קשה לומר כן.
שמעתי הסבר על זה, שמעמיד הבנה שלמה ב'אבלות החורבן'.

אם ההבנה של 'מועד' הכוונה 'יום שמח' שהעם כולו מתכנס בשביל לציון מאורע משמח שקרה בעבר. אין שום היגיון לקרוא לתשעה באב מועד. על כורחנו שהמושג 'מועד' שונה לגמרי.

מועד זהו יום שאנחנו לוקחים מושג שיש בו הארה אלוקית ומציניים אותו במועד מסויים - בעוצמה גדולה. כך שאותו אור יאיר בנו עד השנה הבאה. בפסח הנקודה של האור היא החירות. שבוע שלם אנחנו מאירים את חיינו בחוויה של חירות של יציאה מעול שיעבוד לחירות עולם. בשבועות הנקודה של האור היא התורה. אנחנו נזכרים בברית שלנו עם ה'. החירות והתורה אמיתיים כל השנה אבל יש 'מועד' לכל אחד מהם. זמן שאנחנו בכל חושינו חווים הארה מסוימת בשביל שתלווה אותנו כל השנה.

גם בתשעה באב יש אור גדול.

האור של תשעה באב זה החושך. בכל אחד מהמועדים ובכל יום אנחנו לא הולכים

אנחנו משאירים תמיד אחוז מסויים שאותו אנחנו לא עוברים. כי אם נתבע אותו - לא נקבל מענה. לכל אדם מאמין יש דלת שהוא לא מעיז לפתוח, לכל יהודי שמתפלל ומקווה לה' בכל ליבו יש עצבות קטנה בלב.

למה המציאות כל כך סותרת את האמת שהוא מאמין בה?
מדוע נבנו עושי רשעה? למה יראי ה' קלו? למה מי שבוחר בטוב ובישר הרבה פעמים משלם מחיר כבד?

עיקר האבלות שלנו היא על ה'גלות'. אבל הביטוי המלא הוא 'שכינתא בגלותא'. האמת בגלות. האור בגלות.

נדמין אדם שעובד על מחשב, כותב משהו אבל המסך לא עובד. ואומרים לו שיש מדפסת בקומה אחרת. הוא מקליד ומדפיס - אבל לא רואה כלום, זאת חוויה קשה.

בתשעה באב יש הארה גדולה שהמציאות שאנחנו חיים ביום היא שבורה, לא תקינה. ואנחנו נעמדים ותובעים את האמת עד הסוף.

כי 'אם אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו' אז איך? "איכה ישבה בדד".

לזעקה הזאת בכל השנה יש המון תירוצים. תירוצים נכונים ואמיתיים. אבל כמו ש'מקושיא לא מתים'. מתירוצים אי אפשר לחיות.

יום אחד בשנה בהמון כאב בהמון תקווה וגעגוע אנחנו מנסים ללכת עד הסוף. יום אחד בשנה אנחנו לא מוכנים להשתיק את הקול הזה. אנחנו זועקים אותו.

יום אחד בשנה אנחנו נכנסים לבית הכנסת ומרימים עיניים ומצפים שבסוף התפילה חוט השני יהפוך ללבן, שהרוח לא תנצח את עמוד העשן, ושהגשם לא יכבה את עצי המערכה.

יש לזה מחיר. כי אם הזעקה היא באמת ואתה לא מקבל מענה אתה נשבר ומתאבל. ובשום שנה עד 'תשפ"ה' לא נשמע בשום בית כנסת בת קול מנחמת.

אז אתה יושב על הרצפה ובוכה, על האמת שחסרה על האור שנעלם, ואתה מבין שכל השנה אתה קצת בחושך. והדברים צריכים להיות אחרת, וההבנה הזאת היא אור גדול.

ובנחמת ציון ננוחם.